Стукало Н.Ю. студент 2-го курсу ННІ № 3 НАВС
Науковий керівник: викладачкафедри цивільного права і процесу, кандидат юридичних наук,
О.А. Осадько

ОБСТАВИНИ ЩО НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ ДОКАЗУВАННЮ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Важливим елементом правової держави у сучасному світі - надійне, справедливе та доступне для населення цивільне судочинство. А саме процес доказування, зібрання та дослідження доказів, їх подальша оцінка. Розуміючи, що дана процедура є формалізована та чітко регламетована, законодавець виділив окрему категорію фактів, що не потребують доказування, для економії витрат часу та збільшення продуктивності судового розгляду цивільної справи.

Не з усіма обставинами предмета доказування здійснюється докозава процесуальна діяльність. Досліджуючи питання фактів, що не підлягають доказуванню варто зазначити, що існують два основних підходи до їх визначення.

Досить поширена серед науковців є думка про три існуючі типи фактів, що не потребують доказування: загальновідомі факти, преюдиційні факти, що грунтуються на попередніх судових рішеннях та законні презумпції, що встановлюють припущення про наявність чи відсутність певних фактів.

Також існує інша концепція, що передбачає існування чертвертої категорії обставин, що не підлягають доказуванню. Це обставини, що визнанні судом та іншими учасниками судового процесу. Дана категорія базується на безпірності таких фактів, відсутності в учасників судового процесу сумнівів щодо об'єктивності таких обставин та їх законності. Сучасний Цивільний процесуальний кодекс України не містить визначення безспірності фактів, але визначає, що обставини визнанні судом та іншими особами, які беруть участь у справі, не підлягають доказуванню.

Так під фактами (обставинами), що не підлягають доказуванню розуміють обставини, що визначенні законодавцем як такі, що вже відомі суду та учасникам судового процесу з різних обставин. Отже, для економії часу та прискорення розгляду цивільної справи, дані категорії фактівта обставин не потребують доведення в суді [4. с. 134-135] .

До таких фактів, як вже було зазначено, належить: загальновідомі факти, преюдиційні, презюмовані та визнані факти.

Згідно з ч. 3 ст.82 ЦПК України обставини, визнані судом загальновідомим доказування не потребують. Це факти, існування та достовірність яких не викликає сумнівів адже вони відомі широкому колу осіб, в тому числі і складу суду. Вони не потребують доказування тому, що об'єктивність їх існування очевидна і не може оспорюватись. Здебільшого це події, а не дії, отже оцінка достовірності даних обставин є більш

об'єктивною так як вони пов'язані з явищами, що не залежить від волі людини і виникають без участі суб'єктів [3. с.77-78].

Такі обставини є важливою умовою для того, щоб розгляд цивільної справи був проведений у розумний строк і сторонам не доводилося б доводити обставини, що, мають значення для справи. Наприклад, до таких фактів можна віднести вибух на Чорнобильській АЕС, Другу світову війну, тощо.

Преюдиційні факти – це обставини, встановлені рішенням чи вироком суду, що набрали законної сили.

Преюдиційність грунтується на правовій властивості законної сили судового рішення і визначається його суб'єктивними і об'єктивними межами, за якими сторони та інші особи, які брали участь у справі, а також їх правонаступники не можуть знову оспорювати в іншому процесі встановлені судовим рішенням [6. с.193-195].

Існує вид обставин, а саме презюмуючих юридичні факти. Якщо загальновідомі та преюдиціальні факти не підлягають доказуванню сторонами згідно з існуючими правилами розподілу обов'язків по доказуванню, тоді особливістю презюмуючих фактів є те, що від обов'язку доводити ці факти звільняється лише та сторона, на користь якої зроблене це законодавче припущення [5. с.89].

Особливо важливим у визначені ролі презюмуючих фактів є те, що вони, на відміну від деяких інших категорій обставин, що не підлягають доказуванню, можуть бути спростовані. Презумпція – це конструкція, що допомагає суду при вирішенні справи і основною метою презумпції є надання можливостей для подальшого розгляду справи без фактичного встановлення певних обставин, лише на основі законного припущення про їх наявність, або відсутнсть. Тому, презюмуючі факти не потребують доведення у суді, є унікальними в тому, що може потребувати доведення, або спростування.

В цивільному процесі значення презумпції повністю вичерпується проблемою розподілу обов'язків з доказування між сторонами. За допомогою презумпцій законодавець вказує, які обставини повинен доводити позивач і доказування яких із них є обов'язком відповідача. У предмет же доказування входять і ті, й інші, оскільки немає підстав ставити відповідача в гірше порівняно з позивачем становищем.

Визнанні (безспірні) обставини – це факти, що визнаються судом, сторонами та іншими особами, які беруть участь у справі у ч.1 ст.82 ЦПК до таких обставин відносять:

1) обставини, які визнаються учасниками справи, зазначаються в заявах по суті справи;
2) пояснення учасників справи, їхніх представників.

В судовій практиці поширеною підставою звільнення від доказування виступає безспірність обставин. В понятійному обігу ЦПК України таке поняття відсутнє.

Особливість таких обставин в тому, що вони фактично існують і застосовуються, але не знайшли свого конкретного відображення в законодавстві. Безспірні факти, що є очевидними для всіх учасників суду – можливість зменшити формалізованість судового процесу та створити більше можливостей для об'єктивного розгляду справи по суті. Визнання безспірних обставин усіма учасниками судового процесу може суттєво прискорити розгляд справи будуть встановлені і дадуть змогу розглядати справу по суті без затрат часу на встановлення певних фактів, які і так є визнанні учасниками розгляду справи.

Від визнання факту слід відрізняти визнання позову, яке призводить до припинення провадження у справі. В окремих випадках сторона чи третя особа може відмовитися від визнання обставин.

Прикладом безспірних фактів є проведення антитерористичної операції на території України. Більшість населення України знає приблизні межі проведення АТО та фактичні обставини подій, що там відбуваються. Тому, при розгляді справи усуді, доказування факту проведення антитерористичної операції є просто затягуванням судового розгляду та створенням додаткових перешкод для особи, що намагається захистити свої суб'єктивні права та охоронювані законом інтереси.

Суть будь-якої категорії фактів полягає у тому, що обставини, які досліджуються є відомими, або визнаними. Так, наприклад загальновідомі факти є суміжним поняттям до визнаних фактів, адже вони відомі широкому колу осіб та не викликають сумнівів, але визнані факти, як окрема наукова категорія виконує інші функції, а саме надає можливість визнати факти, актуальні й існуючі, в той час, як загальновідомі факти, розглядаються здебільшого , як історичні факти.

Отже, аналізуючи законодавство з даного питання можна дійти висновку щодо недостатньої розробленості законодавчої бази. Положення Цивільного процесуального кодексу України не містить визначення поняття безспірних обставин, а лише вказується існування фактів визнаних судом, та іншими учасниками. Отже, вважаю за необхідне внесення змін до законодавства і виокремлення безспірних фактів в окрему категорію фактів, що не підлягають доказуванню.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс: за станом на 1 березня 2019 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2019.
2. Цивільний процес: навчальний посібник. / А.В. Андрушко, Ю.В. Білоусов, Р.О. Стефанчук, О.І. Угриновська та ін. / За ред. Ю.В. Білоусова. – К.: Прецедент, 2005.
3. Цивільний процес України Харитонов Є.О. / вид-во Істина Київ 2012р.
4. Цивільний процес України / Навчальний посібник, Васильєв С.В., 2010 р.

5. Цивільний процес : навч. посіб. для студентів галузі знань 0304 «Право» спец. 6.030401 «Правознавство» / Б.П. Ратушна; 2015р.

Потоцька В.В., студент 2-го курсу ННІ № 3 НАВС
Науковий керівник: викладачкафедри цивільного права і процесу, кандидат юридичних наук,
О.А. Осадько

ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ ЗАХИСТУ ДОМЕННИХ СПОРІВ В УКРАЇНІ

Тематика доменних спорів протягом декількох останніх років набула в Україні широкого обговорення інтелектуальної власності та і самих продуктів інтелектуальної власності як таких [1,13].Зазначені спори,здебільшого, ініціюються з метою припинення порушення прав інтелектуальної власності на відповідний об'єкт правової охорони(зокрема, на знаки для товарів і послуг фірмові найменування),використаний у розрізняльній частині доменного імені у зв'язку з порушенням прав інтелектуальної власності [1,14]

Законодавче регулювання правовідносин у сфері доменних імен має свою специфіку .Так доменні спори, за своєю суттю, спрямовані або на захист об'єкта права інтелектуальної власності,або власне на саме доменне ім'я.

Можна виділити дві основні форми захисту прав:юрисдикційну та неюрисдикційну.

Юрисдикційна форма захисту прав полягає в тому,що особа, права якої порушено, звертається за захистом порушених прав до суду інших компетентних органів,уповноважених вживати необхідних заходів для відновлення порушених прав і припинення правопорушення.

Неюрисдикційна форма захисту прав охоплює дії фізичних та юридичних осіб із захисту своїх прав та охоронюваних законом інтересів самостійно, без звернення до державних чи будь-яких інших компетентних органів [2, 8].

Враховуючи можливими механізмами захисту прав інтелектуальної власності в контексті доменних спорів є:

- судовий захист прав,який реалізується у господарському, цивільному та кримінальному судочинстві;
- звернення до органів Антимонопольного комітету України,зокрема,на підставі статті 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», якою передбачено,що « неправомірним є використання імені,комерційного(фірмового) найменування,торговельної марки (знака для товарів і послуг),рекламних матеріалів,оформлення упаковки товарів і періодичних видань,інших позначень без дозволу (згоди) суб'єкта господарювання,який раніше почав використовувати її або схожі на